

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa A. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji
Nieruchomości Rolnych w W. i P. B.
o ustalenie i wydanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 kwietnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 lutego 2016 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka wniosła o: ustalenie nieważności lub orzeczenie bezskuteczności względnej zawartej 10 września 2007r. między pozwanymi: Agencją Nieruchomości Rolnych i P. B. umowy dzierżawy działki rolnej pow. 82,9 ha położonej w D. w Gminie R. oraz stwierdzenie bezskuteczności wobec niej aneksu do tej umowy, na mocy którego dzierżawa została przedłużona do 2022 r., ustalenie, że spadkobiercy H. M. zostali bezprawnie pozbawieni majątku D o pow. ponad 333 ha, ustalenie, że majątek ten został przejęty na rzecz Skarbu Państwa w sposób sprzeczny z prawem, ustalenie, że spadkobiercy H. M. do dnia dzisiejszego nie zostali pozbawieni prawa własności tego majątku w sposób legalny i z tego względu są

nadal jego właścicielami, ustalenie, że pozwanym nie przysługuje prawo władania przedmiotową nieruchomością oraz o nakazanie im wydania jej spadkobiercom H. M. i zakazanie zawierania kolejnych umów dzierżawy.

Wyrokiem z 4 lutego 2011 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo w części dotyczącej żądania ustalenia nieważności umowy dzierżawy, ustalenia prawa własności nieruchomości i wydania nieruchomości oraz odrzucił pozew w pozostałym zakresie, a Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 23 października 2012 r. oddalił apelację powódki.

W wyniku skargi kasacyjnej powódki Sąd Najwyższy wyrokiem z 30 stycznia 2014r., w sprawie IV CSK 229/13 uchylił zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Okręgowego w B. z 4 lutego 2011 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z 6 lutego 2015 r. oddalił powództwo i nie obciążył powódki kosztami procesu.

W wyniku apelacji powódki Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 2 lutego 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że ustalił brak podstaw do przejścia na własność Skarbu Państwa nieruchomości ziemskiej położonej w D., o pow. 333,50,68 ha, na podstawie artykułu 2 ustęp 1 litery b. c. i d. dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej (tekst jednolity: Dz. U. z 1945 r., Nr 3, poz. 13 ze zm.), uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 1 w części oddalającej powództwo o ustalenie braku podstaw do przejścia na własność Skarbu Państwa przedmiotowej nieruchomości na podstawie artykułu 2 ustęp 1 litera e. powyższego dekretu i w tym zakresie pozew odrzucił oraz oddalił apelację w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny wskazał, że powództwo podlegało uwzględnieniu w zakresie żądania stwierdzenia braku podstaw do przejścia na własność Skarbu Państwa przedmiotowej nieruchomości w oparciu o art. 2 ust. lit: b, c, d dekretu o reformie rolnej, bowiem rzeczywiście podstawy te nie istniały, natomiast w zakresie żądania ustalenia, że majątek ziemski D. nie stanowił nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu, pozew podlegał odrzuceniu na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej. Ponieważ

powódka nie przedstawiła decyzji administracyjnej stwierdzającej, że przejście nieruchomości ziemskiej D. na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej było bezskuteczne, nie wykazała, iż jest właścicielką przedmiotowej nieruchomości, a zatem jej roszczenie o wydanie tej nieruchomości nie ma podstawy prawnej. Sąd Apelacyjny stwierdził również brak po stronie powódki interesu prawnego, w rozumieniu art. 189 k.p.c., w domaganiu się ustalenia nieważności ewentualnie bezskuteczności umowy dzierżawy z 10 września 2007 r. zawartej pomiędzy pozwanymi ANR i P. B., gdyż nie przysługuje jej roszczenie o zawarcie z pozwaną ANR umowy dzierżawy ani umowy sprzedaży tej nieruchomości.

W skardze kasacyjnej powódka, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazała przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.

Jako istotne zagadnienia prawne sformułowała pytania: „1. czy zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu I i II instancji ustalenia o skutecznym przejściu przedmiotowej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej objęte są powagą rzeczy osądzonej oraz czy będą miały wpływ na późniejsze występowanie przez powódkę lub pozostałych spadkobierców H. M. z powództwem m.in. o ustalenie prawa własności nieruchomości lub wydania nieruchomości? 2. Czy pismo Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierowane do Powódki, iż sprawa nieruchomości w D., w całości należy do rozstrzygnięcia przez sąd powszechny, mogło pozwolić powódce, w sposób wiążący dla Sądu powszechnego przyjąć, że droga administracyjna jest dla niej zamknięta i obligować Sąd powszechny na podstawie art. 199¹ k.p.c., do rozpatrzenia powództwa o ustalenie braku podstaw do przejścia na własność Skarbu Państwa nieruchomości położonej w D., na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (nawet jeśli przyjąć czysto hipotetycznie, że w tym zakresie właściwa była droga postępowania administracyjnego, czemu Powódka stanowczo zaprzecza)? 3. Czy jeżeli przyjąć czysto hipotetycznie, że domaganie się orzeczenia, że przedmiotowa nieruchomość nie wchodzi w skład nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu należy do drogi postępowania administracyjnego, to czy powyższe dotyczy,

również powództwa o ustalenie braku podstaw do przejścia na własność Skarbu Państwa omawianej nieruchomości? Czy w związku z tym, żądanie orzeczenia w przedmiocie objęcia danej nieruchomości przepisem art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu, jest innym żądaniem niż ustalenie braku podstaw do przejścia na własność Skarbu Państwa przedmiotowej nieruchomości; ustalenie, że nieruchomość położona w D., o której mowa w przedmiotowym stanie faktycznym została przejęta przez Skarb Państwa w sposób sprzeczny z prawem i ustalenie, że Skarbowi Państwa nie przysługuje prawo do władania sporną nieruchomością?"

W ocenie powódki zachodzi nieważność postępowania z uwagi na nienależyte umocowanie do reprezentacji pełnomocników pozwanych, tj. Agencji Nieruchomości Rolnych i Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien w pogłębionym wywodzie prawnym wykazać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Wymaga to przedstawienia tego zagadnienia przez odpowiednie sformułowanie jako ogólnego, abstrakcyjnego pytania prawnego powstałego na tle określonego przepisu prawa, wskazania kontrowersji i rozbieżnych ocen prawnych, jakie wywołuje oraz wykazania, że mają one tak poważny charakter, iż konieczne jest zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy, nie tylko w celu prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, lecz także rozwoju judykatury (porównaj między innymi orzeczenia z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 5 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.). Chodzi zatem o wykazanie, że w sprawie występuje tak poważne i istotne oraz nowe zagadnienie prawne, że nie wystarczy jego rozstrzygnięcie przez sądy powszechne, które w swojej działalności orzeczniczej powołane są do rozwiązywania problemów prawnych, występujących niemal w każdej sprawie, lecz konieczne jest zajęcie stanowiska przez najwyższy organ sądowy.

Skarżąca nie wykazała, że w sprawie występuje tak rozumiane zagadnienie prawne. Nie przedstawiła żadnego wyводу prawnego, który obrazowałby występujące na tle zagadnienia kontrowersje i rozbieżne oceny prawne ani nie wykazała konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Przedstawione pytania zostały sformułowane nieprawidłowo i niejasno, a ostatnie z nich jest niezrozumiałe. Nie są to abstrakcyjne zagadnienia prawne o charakterze uniwersalnym, lecz pytania o skutki orzeczeń, które zapadły w sprawie oraz o to na drodze jakich postępowań powódka powinna dochodzić zgłoszonych roszczeń, co było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego w zapadłym w sprawie wyroku z 30 stycznia 2014 r. IV CSK 229/13, pominiętym przez skarżącą.

Powódka nie wykazała też, że w sprawie doszło do nieważności postępowania. Nie tylko bowiem nie wskazała podstawy prawnej tego zarzutu ale także w żaden sposób nie uzasadniła swojego twierdzenia i nie odniosła się do szerokich wywodów Sądu Apelacyjnego w tym przedmiocie wyrażonych w związku z takim samym zarzutem apelacyjnym.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

Uwzględniając szczególnie trudną sytuację majątkową i życiową powódki, Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył jej kosztami postępowania kasacyjnego.